

ESAÜ infoleht

Eesti Siseaudiitorite Ühing

5.02.2014

Väljaanne 1 /2014

Mida toob 2014. aasta ESAÜ liikmele?

Piret Kustasson,
ESAÜ juhatuse esimees

Mul on siiralt hea meel sisse juhatada Eesti Siseaudiitorite Ühingu (ESAÜ) 2014. aasta

esimene infoleht.

Lihtsale küsimusele „miks me olemas oleme?“ annab samavõrd lihtsa vastuse ESAÜ missioon – selleks, et ühendada siseaudiitoreid, edendada

siseauditeerimise valdkonda ja arendada oma liikmete professionaalseid oskusi.

Infolehega tahamegi edaspidi hakata kõigi oma liikmeteni tooma siseaudiitorile vajalikku infot ja uudised, enesetäiendamiseks kasulikke materjale ning lihtsalt häid mõtteid.

Kindlasti on Ühingu üheks 2014. aasta prioriteetseks eesmärgiks toetada oma liikmeid siseriiklikult siseaudiitori kutse ja kutsetaseme ning rahvusvaheliste sertifikaatide omandamisel.

Ühingu 2014. aasta koolitusplaan on koostud võimalikult laiapõhjalisena, arvestades nii erinevates eluvaldkondades tegutsevate kolleegide soove kui ka siseaudiitori professionile üldiselt vajalikke teadmisi ja oskusi. Loodame, et igauks leiab sealt omale midagi vajalikku ja põnevat.

Mens sana in corpore sano, ehk terves kehas peitub terve vaim. Ja vaimuerksus on ühele siseaudiitorile ju lausa hädavajalik! Plaanime jätkata spordisektsiooni poolt juba eelmisel aastal alustatud tegemistega ja pakkuda ka sellel aastal meie liikmetele võimalusi vahvaks ühiseks ajaveetmiseks värskes õhus.

„Sa ei pea olema suurepärane, et alustada. Küll aga pead Sa alustama, et olla suurepärane.“

/Zig Ziglar/

Jätkame koostööd Ühingu heade koostööpartneritega, nagu Audiitorkogu, EISAÜ ja Eesti Kvaliteediühing, vahendades meie liikmetele valdkonna uudiseid ning koolitusinfot.

Suuremat tähelepanu pöörame Ühingu rahvusvahelistes katusorganisatsioonides IIA ja ECIIA toimuva kajastamisele ning liikmetele huvipakkuvate materjalide info vahendamisele.

ESAÜ kvaliteediteenuste raames alustab ühing sellest aastast välishindamise teenuse pakkumist. Täpsemalt saate kõigest eeltoodust lugeda juba värskes infolehes.

ESAÜ koondab tänaseks kakssada siseaudiitorit ja meie tegevusvaldkonnast huvitatud muu eriala spetsialisti. Võtame siis ühiselt 2014. aasta motoks „**Koostöös peitub jõud**“.

Kutsun kõiki meie liikmeid üles aktiivsele suhtlusele ja koostööle. Panustame üheskoos ühingu arendamisele, erialaste teadmiste jagamisele ja siseauditeerimise valdkonna teadvustamisele. Elame aasta, mis on meenutamist väärt!

Sisukord

Mida toob 2014. aasta ESAÜ liikmele?	1
ESAÜ TEGEMISED	2
ESAÜ Infolehe taust ja tulevik	2
ESAÜ juhatuse koosolekust.....	3
ESAÜ uued liikmed.....	3
ESAÜ infohommikud.....	3
ESAÜ raamatukogu täieneb	4
IIA & ECIIA UUDISED	5
Uus kutsetunnistuse taotleja käsiraamat	5
Ülevaade siseaudiitori erinevatest rollidest	5
Kolmanda osapoolega seotud riskid.....	6
Sise- ja välisauditi koostöö parandamine	5
IIA standardid ja juhendid.....	6
Muudatused õigusaktides.....	6
KVALITEEDIUUDISED	7
Atesteeritud siseaudiitorid	7
Välishindamised	8
ESAÜ 2014. a koolituskavast.....	9
2014. a I kvartali koolituskava	10
ESAÜ koolitused	10
Partnerite üritused	10
Milliseid kompetentse vajab siseaudiitor?	11
Siseauditeerimise kvaliteedist ja selle hindamisest	13
ESAÜ kvaliteediteenused	16

ESAÜ TEGEMISED

ESAÜ Infolehe taust ja tulevik

Kommunikatsiooni parandamiseks oma liimetega on ESAÜ juhatus otsustanud hakata välja andma kvartaalset infolehte. Soovime, et Ühingu tegevus muutuks läbipaistvamaks ESAÜ liikmete jaoks ning liikmed saaksid enam kaasa rääkida ja kaasa lüüa Ühingu tegevustes.

Infolehe numbrites anname ülevaate ESAÜ tegemistest ja uudistest. Kajastamist leiab Ühingu ja koostööpartnerite koolitusinfo jm üritused. Vaatame tagasi juba aset leidnud sündmustele ning teavitame uutest. Samuti teeme kokkuvõtte juhatuse koosolekutel arutatud teemadest.

Lehe veergudel toome lugejani uudiseid IIA-lt ja ECIIA-lt ning tutvustame muudatusi IIA standardites ja siseauditeerimist reguleerivates õigusaktides. Väärtustades professionaalsust ja kvaliteeti, õnnitleme tunnustamisnurgas sertifitseeritud Ühingu liikmeid ning välishindamise läbinud asutusi. Lisaks tervitame uusi liikmeid ning edaspidi plaanime tuua Teieni ka ESAÜ liikmete persoonilood.

Käesoleva aasta märksõnaks on koostöö ning sellest ajendatuna anname edaspidi infolehes sõna ka oma koostööpartneritele. Täiendavalt plaanime kajastada päevakajalisi teemasid siseauditi maastikul.

Selleks, et infolehe tegemine oleks jätkusuutlik ning lehe sisu mitmekülgne ja huvitav, ootame Teie kaastööd, head Ühingu liikmed! Siit ka üleskutse aktiivsetele liikmetele – palun andke märku, kui Teil on mahti kaasa lüüa infolehte artiklike kirjutamisel. Oodatud on ka tagasiside selle kohta, mis tundeid Teis tekitab infolehe esimene number.

Head lugemist!

UUDISED

ESAÜ juhatuse koosolekust

ESAÜ juhatus kohtub igakuiselt, et arutada Ühingu aktuaalseid teemasid. Kuna hetkel pole juhatuse koosolekute protokolle võimalik kodulehe vahendusel tehnilistel põhjustel liikmetele kättesaadavaks teha, toome infolehes Teieni koosolekute kokkuvõtted.

2014. a jaanuarikuu ESAÜ juhatuse koosolekul arutati järgmisi teemasid:

- avaliku sektori siseaudiitorid esitlesid ettepanekut Ühingu sektsiooni loomiseks (pikemalt saab sel teemal lugeda järgmisest ESAÜ Infolehest);
- võeti vastu uusi liikmeid Ühingusse (tutvu uute liikmete nimekirjaga järgmises alapeatükis);
- ESAÜ/IIA 2014. aasta liikmemaks kinnitati suuruses 70 EUR. Peatselt hakatakse väljastama liikmetasu arveid;
- arutati erakorralise üldkoosoleku korraldamist 05.02.2014. a, eesmärgiga muuta Ühingu majandusaasta perioodi;
- teavitati, et Ühingu majandusaasta aruanne on koostamisel ning peatselt esitatakse see revisjonikomisjonile ülevaatamiseks;
- kommunikatsiooni Ühingu liikmetega täiustatakse – kuni koduleht ei toimi, kasutatakse info edastamiseks liikmetele alternatiivina e-meili ning hakatakse välja andma ESAÜ infolehte;
- Ühingu dokumentatsiooni korrastatakse ja korraldatakse nende hoidmine ja arhiveerimine;
- ESAÜ asub pakkuma erinevaid kvaliteediteenuseid ning edastab sellekohase informatsiooni huvi-rühmadele;
- uuendatakse liikmeks astumise ankeeti ja korrastatakse liikmete nimekirja, mis avaldatakse peatselt Ühingu kodulehel.

ESAÜ uued liikmed

ESAÜ-s on kakssada liiget, mis on päris muljetavaldav arv. Tervitame uusi liikmeid, kes võeti Ühingusse vastu 2013. a lõpus ja 2014. a alguses!

Uued ESAÜ liikmed:

- **Kersti Mehilane** (Tartu Ülikool)
- **Tiia Mugu** (Siseministeerium)
- **Aili Murumägi** (Kaitseministeerium)
- **Kersti Ringmets** (Kaitseministeerium)
- **Tarmo Meresmaa** (AS PricewaterhouseCoopers Advisors)
- **Mare Timian** (Eesti Rahvusringhääling)
- **Inna Koit** (Keskkonnaagentuur)
- **Kaidi Visk** (Tartu Veterinaar- ja Toidulaboratoorium)
- **Piret Nurmetalu** (Kultuuriministeerium)

ESAÜ infohommikud

Elsa Leiten, ESAÜ juhatuse liige

Infohommikud ei ole ESAÜ jaoks küll pikaajaliseks traditsiooniks, kuid kokkusaamised Tartus ja Tallinnas on selleks kindlasti saamas. Praeguse juhatuse uus algatus sai välja hõigatud septembris aastakonverentsil, esimesed kohtumised toimusid juba oktoobris.

Kui Tallinnas toimuvad kohtumised infohommikutel kord kahe kuu jooksul, siis tartlased kohtuvad kord kuus. Seniseid kokkusaamisi on toimunud kolm ning aset on need leidnud erinevate siseauditi üksuste võõrustamisel – Tartu Ülikoolis, sihtasutuses Tartu Ülikooli Kliinikum ning Tartu Linnavalitsuses.

UUDISED

Pole saladus, et infohommiku peamine eesmärk on kodulinnas resideeruvate kolleegidega lihtsalt kokku saada, puhudes seejuures tööjuttu ning saada seejuures ka uusi teadmisi.

Peateemade käigus on esinenud nii Ühingu liikmed kui külalised väljastpoolt. Esimesel kohtumisel andis ESAÜ juhatus liige Elsa Leiten ülevaate IIA uuringust siseauditi üksuse suurust mõjutavatest faktoritest. Teisel korral tutvustas SA Tartu Ülikooli Kliinikumi sisekontrolli teenistuse juht Lily Salus kliinikumi senist praktikat andmekaitse korraldamisel. Viimasel kohtumisel osalesid kaitsepolitsei esindajad, et anda soovitusi korruptsiooni-vastaseks ennetustööks.

Järgmine Tartu infohommik toimib 20. veebruaril sihtasutuses Teadusagentuur. Seekordne peateema ei ole veel paigas, kuid etteruttavalt võib öelda, et kevade jooksul on oodata külalisi rääkima nii intellektuaalse omandi kui psühholoogia teemadel.

Samuti on oodatud Ühingu liikmete esinemised, olgu teemaks hiljuti loetud erialane raamat, üksuse töös kasutatud auditimetoodika või midagi muud, mis ka teistele võiks huvi pakkuda.

ESAÜ raamatukogu täieneb

Evelin Pungas, ESAÜ raamatukoguhoidja

Paljud siseaudiitorid valmistuvad kutseksamiteks. Seetõttu on õige aeg meelde tuletada ka Ühingu raamatukogu. ESAÜ raamatukogu asub füüsiliselt Rahandusministeeriumis. Raamatute

laenutamiseks tuleb laenutamise soovist teada anda e-posti aadressil IIAraamatukogu@fin.ee.

Laenutamise tähtaeg on üldjuhul kuni üks kuu. Kui raamatule ei ole soovijaid, siis saab laenutust pikendada kuni keegi soovib seda laenutada, kuid mitte kauemaks kui üks kuu.

Laenutuse pikendamiseks tuleb oma soovist eeltoodud e-posti aadressil teada anda. Laenutatud raamatu(te)le tuleb üldjuhul järele tulla Rahandusministeeriumisse. Iga laenutuse täpsed asjaolud lepitakse kokku individuaalselt ESAÜ raamatukoguhoidjaga.

Raamatukogu kasutamine liikmete poolt ei ole kuigi aktiivne. Veidi aktiivsem on raamatukogu kasutamine kevadel, kui koolilõpetajatel käsil lõputöö kirjutamine. Ühingu raamatukogus on peamiselt siseauditeerimise alase kirjanduse „klassika“. Lootes elavdada raamatukogu kasutust on peagi raamatukokku jõudmas mitu uut väljaannet.

Uued väljaanded ESAÜ raamatukogus:

- **Sawyer'i teejuht siseaudiitoritele**, 6. ver;
- **CIA Gleimi õpikuid**. Uue, kolmest moodulist koosneva, eksami ettevalmistust toetav õpikute komplekt;
- **Uus COSO sisekontrolliraamistik** (COSO Internal Control Integrated Framework), mis ilmus 2013. aastal.

Raamatukogus olevate materjalide nimistuga saab tutvuda:

http://www.theiia.org/chapters/index.cfm/view_public_file/cid/300/fileid/25335

Kasulikku lugemist!

LinkedIn® *Külastage ESAÜ gruppi LinkedIn keskkonnas*
www.linkedin.com !

IIA & ECIIA UUDISED

IIA koduleht: <https://global.theiia.org/>

ECIIA koduleht: www.eciia.eu

Uus kutsetunnistuse taotleja käsiraamat

IIA andis välja uue kutsetunnistuse taotleja käsiraamatu 2013. aasta detsembris. Käsiraamat on kättesaadav IIA kodulehelt inglise keelsena. Uue käsiraamatu väljaandmise tingisid IIA sertifitseerimisprotsessis toimunud olulised muudatused. Need hõlmavad CIA eksami muutmisest kolmeosaliseks uute vormideni välja, millega eksamikandidaadid tõendavad oma kvalifikatsiooninõudeid. Uus käsiraamat katab kogu sertifitseerimisprotsessi (kõik IIA väljaantavad sertifikaadid).

Dokument on kättesaadav:

<https://na.theiia.org/certification/Pages/Certification-Candidate-Handbook.aspx>

Ülevaade siseaudiitori erinevatest rollidest

IIA on koostanud ülevaatliku brošüüri siseaudiitori erinevatest rollidest („*Internal auditing: all in a day's work*“).

Dokument annab detailse vastuse järgmistele küsimustele: Mis on siseaudit? Kes on siseaudiitor? Millised on siseaudiitori rollid?

Kümne leheküljega tehakse puust ja punaseks, kuivõrd suurepärase ja oluline tegelane on siseaudiitor. Tegemist on igati ülevaatliku lugemisega ka teemavälistele huvirühmadele.

Dokument on kättesaadav:

https://global.theiia.org/about/about-internal-auditing/Public%20Documents/06262_All_In_A_Days_Work-Rev.pdf

Sise- ja välisauditi koostöö parandamine

ECIIA andis hiljuti välja rohelise paberi (*position paper*) siseauditi ja välisauditi vahelise koostöö parandamise teemal („*Improving cooperation between internal and external audit*“).

Dokumendis tuuakse välja mõlema auditi funktsiooni rollid ja viisid, kuidas nad saavad parimal moel asutuste edule kaasa aidata.

IIA propageerib olulise tööriistana kolme kaitseliini mudelit (*three lines of defence model*), et integreerida, koordineerida ja ühitada kõik kindlustandvad tegevused.

Dokumendi eesmärk on selgitada sise- ja välisauditi vahelisi erinevusi ja seoseid ning välja tuua koostöö tegemise võimalused.

Sise- ja välisauditi vaheline koostöö lihtsustab mõlema osapoole tööd, aitab vähendada dubleerimist ja tagab asutuse riskide maksimaalse kaetuse. Samuti aitab see juhtorganil saada põhjalikku ülevaadet üksuse kontrollidest ja riskidest.

Dokument on kättesaadav:

<http://www.eciia.e/wp-content/uploads/2013/11/ECIIA-Internal-vs-External-Audit-WEB.pdf>

UUDISED

Kolmanda osapoolega seotud riskid

IIA Teadusfond (IIARF - *The IIA Research Foundation*) viis läbi uuringu kolmandate osapooltega seotud riskide teemal („*Closing the Gaps in Third-Party Risk Management: Defining a Larger Role for Internal Audit*“).

Uuring käsitles siseauditi üksuste kaasatust kolmanda osapoolega seotud suhete hindamisel. Üks uuringu eesmärk oli selgitada välja strateegiaid ja vahendeid, mida asutused kasutavad kolmanda osapoole riskidega seoses.

Uuringu tulemusena järeldati, et paljud suured organisatsioonid on mures oma haavatavuse pärast kolmanda osapoolega seotud riskide suhtes. Üllatavalt suur hulk organisatsioone kasutab siseauditi üksusi vaid piiratud ulatuses selliste riskide hindamisel.

Uurimusest selgus, et rohkem kui 65% siseauditi juhtidest kirjeldab nende organisatsioonide sõltuvust kolmandatest osapooltest kui "oluline" või "väga oluline." Samas enamik (82%) ütlesid, et nad kasutavad vähem kui 20% oma siseauditi ressursse, et hinnata kolmanda osapoole riske. Peamise vastutaja selliste riskide jälgimise ja hindamise osas varieerus laialt asutusest asutusse.

Siseauditi juhid nentisid, et peaksid suurendama oma rolli kolmanda osapoolega seotud riskide ja kontrollide hindamisel.

Uuring on kättesaadav:

<http://theiia.mkt5790.com/IIA-Crowe-Third-Party-Risk/>

IIA standardid ja juhendid

ESAÜ liikmetel on ligipääs IIA standarditele, tegevusjuhistele ja -juhenditele IIA kodulehel liikmete

sektsioonis.

Lisaks on liikmetele IIA standardid ja tegevusjuhised eestikeelsetena kättesaadavad ESAÜ kodulehelt liikmetele mõeldud sektsioonist.

Käesolevas rubriigis anname edaspidi ülevaate muudatustest IIA standardites ja tegevusjuhistes ning uutest tegevusjuhenditest. Uusi tegevusjuhiseid- ja juhendeid viimaste kuude jooksul välja ei ole antud.

Muudatused õigusaktides

Audiitortevetuse seaduse (AudS) muutmise seaduse eelnõuga on Rahandusministeerium ette valmistanud siseaudiitoreid puudutava regulatsiooni järgmised täiendused:

- AudS paragrahvi 67 lõige 8 muudetakse sõnastust selliselt, et siseaudiitori kutse või kutsetaseme saamise järel algab täiendusõppe arvestusperiood kutse või kutsetaseme saamise aastale järgneva kalendriaasta algusest;
- AudS § 5 lõike 5 ja § 69 lõike 3 sõnastust täpsustatakse ja täiendatakse vastavalt sihtgrupi poolt esitatud tähelepanekutele;
- AudS § 67 lõikes 2 asendatakse sõna „programm“ sõnaga „kord“.

Allikas: Heli Jalakas, Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakond

KVALITEEDIUUDISED

Atesteeritud siseaudiitorid

Siinses rubriigis toome esile ja õnnitleme ESAÜ liikmeid, kellele on omistatud siseaudiitori kutse või kutsetase. Samuti esitleme rahvusvahelise sertifikaadi saanud siseaudiitorid. Kui olete värskelt saanud rahvusvahelise sertifikaadi, palun teavitage ESAÜ-d, et saaksime vastava teabe ESAÜ Infolehes esitada (info@siseaudit.ee).

ESAÜ üheks strateegiliseks eesmärgiks on propageerida IIA korraldatavaid CIA, CGAP jt eksameid ning ergutada oma liikmeid erialasele arengule rahvusvaheliste sertifikaatide omamise kaudu.

Meil on hea meel tunnustada 2013. aasta lõpus ja 2014. aasta alguses IIA poolt sertifitseeritud siseaudiitoreid:

CIA sertifikaadi said:

- **Lauri Plutus** (AS EVR Cargo)
- **Oliver Gross** (Rahandusministeerium)
- **Bert-Erik Saluveer** (AS Eesti Raudtee)

CGAP sertifikaadi said:

- **Lauri Plutus** (AS EVR Cargo)
- **Maria Ottesson** (KIK)

Rahandusministeeriumi andmetel on 30.01.2014. a seisuga audiitortegevuse seaduse regulatsiooni rakendamise protsessis

siseaudiitori kutse ja kutsetaseme avaldusi ATR vahendusel esitatud kokku 82 avaldust.

Esitatud avaldustest on 34 avaldust rahuldatud, sh on 19 taotlejale omistatud avaliku sektori siseaudiitori kutsetase ja 15 taotlejale atesteeritud siseaudiitori kutse.

Vt siseaudiitorite nimekirja:

<https://www.auditortegevus.ee/atr/web/siseaudit/register/siseaudiitori-otsing>

Esitatud avaldustest 9 on avalduse rahuldamise menetluses, 35 on vastu võetud ja taotlejad on suunatud eksamitele (sh on 2 avaliku sektori Ühingu kutsetaseme avaldust) ning 4 on avalduse vastu võtmise menetluses.

Allikas: *Heli Jalakas, Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakond*

Õnnitleme 2013. aasta lõpus ja 2014. aasta alguses ATR-i andmetel atesteeritud siseaudiitoreid:

Avaliku sektori siseaudiitori (ASSA) kutsetaseme said:

- **Margus Audova** (PRIA)
- **Veiko Kiivet** (Rahandusministeerium)

Atesteeritud siseaudiitori kutse said:

- **Erik Štarkov** (Eesti Enegrida)
- **Karin Närep** (KPMG Baltics OÜ)
- **Siret Maremäe** (Deloitte Audit Eesti AS)
- **Veronika Heinmets** (Tallinna Kaubamaja AS)

Loodame, et 2014. aasta toob arvukalt uudiseid uute sertifikaatide omanike ning kutse(taseme) saanute kohta.

Head põrumist eksamitel!

Välishindamised

Siseauditi üksuse
tegevus on
kooskõlas IIA
standarditega

Käesolevas rubriigis tunnustame siseauditi üksuseid, kes on läbinud välise hindamise. Kui Teie asutuses on värskest läbi viidud

välishindamine, palun teavitage sellest ESAÜ-d, et saaksime Teie asutust tunnustada ja uudist Ühingu liikmetega jagada (info@siseaudit.ee).

Välishindamiste läbiviimist hõlmab IIA Standard 1300 „Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm“.

IIA Standard 1312 „Välishindamine“ sätestab, et välishindamisi peab korraldama vähemalt kord viie aasta jooksul, kasutades kompetentset ja sõltumatut organisatsiooniväliselt hindajat või hindamismeeskonda.

Kvaliteedi välishindamisi teostavad ESAÜ, audiitorühingud ning avalikus sektoris ka Rahandusministeerium.

ESAÜ-l on hea meel tunnustada järgimisi asutusi:

Auditeeriv asutus (Rahandusministeerium)

2013. aasta detsembris läbis Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond kui struktuuritoetuse auditeeriv asutus kvaliteedi välishindamise. Hindamine viidi läbi sisemise hindamise sõltumatu kinnitamise teel. Hindamise tulemuseni jõuti järeldusele, et auditeeriva asutuse tegevus on „üldises vastavuses“ siseauditeerimise definitsiooni, eetikakoodeksi ja siseaudiitori kutsetegevuse

standarditega. Auditeeriva asutuse jaoks on tegemist teistkordse välishindamisega.

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)

RMK siseaudititalituses viis 2013. a välishindaja läbi kinnitusega enesehindamise, mille tulemusena leiti, et RMK siseauditi funktsioon on üldises vastavuses siseauditi definitsiooni, standardite ning eetikakoodeksiga. RMK-le on see samuti juba teistkordne välishindamine oma tegevusaja jooksul.

IIA konverents

IIA 2014. aasta rahvusvaheline konverents **“Time to make the connection”** toimub 6.-9. juulil Londonis. IIA näeb konverentsi esmatasandilise koolitus- ja suhtlemisüritusena. Konverents toimub Londonis esmakordselt alates 1988. aastast.

Konverentsil toimuvad sessioonid mh päevakohastel üleilmsetel teemadel, finantsteenustest, juhtimisostkustest, valitsemisest, riskijuhtimisest, vastavusest jne. Üles astuvad tunnustatud lektorid kõikjalt maailmast. Oodata on ca 2000 delegaati väga erinevatest riikidest.

Soodusregistreerimine kestab veebruari lõpuni. Hind IIA liikmele on seni £1,195+VAT, mis on ca 1,450 EUR+VAT.

Lisainfo:

<http://ic.globaliia.org/Pages/default.aspx>

ESAÜ 2014. a koolituskavast

Apo Oja, ESAÜ tegevjuht

2014. aasta koolitusplaanis oleme hoidnud konservatiivset joont, ehk kirja on saanud need koolitused, mille osas on meil nägemus kuidas neid korraldada.

Lisaks Tallinnale korraldame koolitusi senisest enam Tartus ja teistes Eestimaa paikades.

Tallinnas kasutame hotell Euroopa kõrval ka teisi koolitusruume. Koolitusruumide valimisel lähtume põhimõttest, et neile oleks ligipääs ühistranspordiga ja olemas parkla.

Üldjuhul algavad koolitused kl 10.00, arvestades kaugemalt tulijatega. Kasutame rohkelt poolepäevast formaati, mis võimaldab hommikupoole kiired asjatoimetused tööle ära teha ja ülejäänud päevaks keskenduda koolitusele.

Eelmise aasta kogemus annab meile võimaluse senisest enam pakkuda sisekoolitusi. Loodame, et suurematel siseauditi üksustel on huvi meie pakutavate koolituste vastu ja neid tellitakse aktiivselt.

ESAÜ iga-aastase koolitusplaani koostamisel lähtume nii palju kui võimalik Ühingu liikmete soovidest.

Uus on siseaudiitori arenguprogrammi nimeline koolitussari, mis on sündinud liikmete soovist arutada kogunud siseaudiitori juhtimisel enim levinud auditi valdkondade üle. Siseaudiitori arenguprogramm katab 2014. aastal seitse teemat.

Lisaks soovime Ühingu liikmetele ja ka teistele huvilistele pakkuda igakuiselt ühte koolitust,

mille viivad läbi Ühingu koostööpartnerid või muude valdkondade eksperdid. Eeltööna on kavas lektoritega enne koolituse toimumist rääkida täpsemalt siseauditeerimise valdkonda puuduvatest olulistest küsimustest ning aktuaalsetest teemadest.

Ühingu liikmete tagasisidest nähtub, et palju soovitakse välislektorite kasutamist ja ka külla kolleegile sarja taaselustamist.

Viimati mainitud sarja asemel korraldame infohommikuid, mis toimuvad nii Tallinnas kui

Tartus ning kuhu ootame uute korraldajate lisandumist.

Välislektorite kasutamine toob Ühingu jaoks märkimisväärse

kahjumi, sest meie sihtgrupp on sedavõrd väike, samas ei ole võimalik osalustasu pea

tuhande euro juures hoida. Täna on kõigil ESAÜ liikmetel võimalik osaleda Baltimaade ja ka Põhjamaade korraldatud koolitustel ja töögruppides.

Mitmeid välislektoreid oleme kavandanud Eestisse tuua 2015. aasta septembrikuus, kui tähistame ESAÜ 15-ndat sünnipäeva.

(Allikas: Eesti valitsussektori siseaudiitorite 2013. a detsembri infoleht nr 5 (21); refereering)

Kasulik on olla ESAÜ liige, sest ESAÜ koolitustel saab osaleda vähemalt 20% soodustusega.

Kõik koolitustega seotud küsimused ja ettepanekud on oodatud aadressil: koolitus@siseaudit.ee.

KOOLITUSINFO

2014. a I kvartali koolituskava

ESAÜ koolitused

- 06.02 Siseauditeerimise tehnikad ja tööpaberid
- 06.03 Nõustavad tööd
- Sisekontrolli korraldamine ettevõttes
- 26.03, 02.04 ja 09.04 Siseauditeerimise baaskoolitus
- Liikmete infohommikud Tartus ja Tallinnas

ESAÜ SISEAUDIITORI ARENGUPROGRAMM

- Personalijuhtimise auditeerimine
- Hanketegevuse auditeerimine

PRAKTIKUMID

- 20.-21.02 CGAP eksami ettevalmistuskursus

KOOSTÖÖPARTNERITE KOOLITUSSARI

- 19.03 Finantsaruannete analüüs, lektor Mai palmipuu;
- Äriühingute, sihtasutuste ja MTÜ-de auditeerimine, Laile Kaasik.

SPORDISEKTSIOONI ÜRITUSED

Eelmisel aastal alustas ESAÜ juhatuse liikme Erik Štarkovi eestvedamisel tegutsemist spordilembelisi Ühingu liikmeid liitev sektsioon. Suve lõpus toimus esimene ESAÜ rattamatk. Vabaõhuürituste sarja nime all käidi ka septembri lõpus jalgsimatkal Majakivi-Pikknõmme matkarajal.

Käesoleval aastal on plaanis mitmeid vabaajaüritusi, mis võimaldavad Ühingu liikmetel teistsuguses keskkonnas omavahel lähemalt tutvavaks saada ja koos vaba aega veeta.

Talvistest tegevustest võtame ette ühe toreda tõukekelgumatka (ajavahemikus veebruar-

märts). Sellele järgneb üks pikem jalgsimatk aprillis. Suvine spordipäev toimub augustis (matk, jalgratas jm). Hooaja lõpetamine toimub novembris selliste tubaste tegevustega nagu bowling, kabe, male, mälumäng vms.

Lisainfo: www.theiia.org/estonia

Partnerite üritused

Sarnastest auditi- ja kvaliteedispetialiste ühendavatest organisatsioonidest teeb ESAÜ koostööd EISAÜ-ga, EKOSAL-iga, Audiitorkoguga ja Eesti Kvaliteediühinguga. Samuti on koostöö kokkulepped erinevate auditi- ja kvaliteedispetialistide ettevõtetega. Koostöö oluline osa on koolitusinfo jagamine. ESAÜ partnerid korraldavad käesoleval aastal mitmeid huvitavaid koolitusi, seminare, teabepäevi jm üritusi, mida järgnevalt tutvustame.

AUDIITORKOGU

06.02.14 Finantsmatemaatika põhimõtete rakendamine RTJ valguses Lisainfo: www.auditorkogu.ee

EISAÜ

EISAÜ korraldab igakuiseid koosolekuid, kus astuvad üles Ühingu liikmed ja külalised ettekannetega. Järgmine koosolek toimub 27.02.14. EISAÜ aastakoosolek leiab aset 27.03.14 ning suureseminar aprilli alguses. Lisainfo: www.eisay.ee

EESTI KVALITEEDIÜHING

Kvaliteediühing korraldab igakuiseid salongiõhtud erinevatel kvaliteediteemadel. Kvaliteediühingu talveseminar toimub 07.-08.02 koosvedamise (*co-leadership*) teemal Kuusalus, Leppoja turismitalus Lisainfo: www.eaq.ee.

Milliseid kompetentse vajab siseaudiitor?

Apo Oja, ESAÜ tegevjuht

Siseaudiitorite Instituudi (The Institute of Internal Auditors, IIA) poolt välja antud ametialase tegevuse raampõhimõtetes käsitletakse siseauditit kui sõltumatut, objektiivset, kindlustandvat ja nõuandvat tegevust, mis on suunatud organisatsiooni tegevuse täiustamisele ja väärtuste lisamisele.

Siseaudiitori ülesanne on kaasa aidata organisatsiooni eesmärkide saavutamisele kasutades süsteemset ja organiseeritud lähenemist hindamiseks ja täiustamiseks valitsemise, riskijuhtimise ja kontrolli protsesside tõhusust.

Selleks peab siseaudiitor olema erapooletu ja eelarvamustevaba, objektiivne ja hoolikas ning tal peavad olema ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja muud kompetentsid. Seejuures ei ole täpsemalt nimetatud, milliseid teadmisi ja oskusi ning muid kompetentse ehk pädevusi peab siseaudiitor omama.

Siseaudiitorile vajalike kompetentside kaardistamisel on kõige edumeelsem olnud **Kanada avalik sektor, kus 2002. aastal koostati siseauditi spetsialistide kvalifikatsiooni profiil** (*Building Community Capacity: Competency Profile for Federal Public Service Internal Audit Professionals*). Antud profiil kirjeldab üldiseid kriteeriume, mida peetakse oluliseks

siseaudiitori töö edukaks teostamiseks noorem-, kesk- ja vanemametnike tasandil.

Profiil töötati välja selleks, et aidata Kanada avaliku sektori asutuste siseauditi osakondadel reorganiseerida siseauditiga tegeleva inimressursi suutlikkust. Profiil ei ole ettekirjutav, vaid pigem võimaldab siseauditi osakondadel valida, kas kasutada profiili tervikuna või osaliselt, või kohandada profiili nii, et see vastaks osakonna vajadustele.

Kvalifikatsiooninõuded on kohandatud nii, et

need peegeldavad siseauditi üksuste kultuuri, väärtusi ja vajadusi ning tulevikueesmärke ja väljakutseid. Siseauditi profiil annab ülevaate isikust, kaasates lisaks oskustele ja võimetele ka hoiakud, väärtused, väljenduslaadid ning iseloomu.

Viimasel ESAÜ aastakonverentsil esinenud **professor Maaja Vadi on seisukohal, et pädevuste määratlemisel on oluline arvestada põhiväärtustega, millest organisatsioonis juhitudakse.** Indiviidi väärtushinnangud juhivad tema tegevust erinevates situatsioonides ning avalduvad erinevates käitumismallides, eesmärkide püstitamises ja otsuste vastuvõtmises.

Pädevuste määratlemisel tuleb arvestada samuti organisatsiooni missiooni, strateegia ja põhiväärtustega ning lähtuda sellest, kuivõrd vajalikud on vastavad pädevused organisatsiooni seisukohalt ja millised on nende seosed organisatsiooni eesmärkidega.

Siseaudiitor peab olema erapooletu ja eelarvamustevaba, objektiivne ja hoolikas ning tal peavad olema ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja muud kompetentsid.

Professor David C. McClelland väitis juba 1961. aastal oma raamatus "The Achieving Society", et traditsiooniliste akadeemiliste võimete, koolitunnistuse ja kõrgema taseme diplomite põhjal ei saa kuidagi prognoosida seda, kui hästi inimesed oma tööga hakkama saavad või kui edukad nad on. Selleks, et leida iga töö puhul oskusi, mis võimaldavad töötamist kõrgemal tasemel, soovitas ta jälgida tipptegijaid ja määrata, missuguseid omadusi nad ilmutavad.

McClelland soovitas kõige edukamate eristamiseks kasutada spetsiifiliste pädevuste kogumit, millesse kuuluvad empaatia, enesedistsipliin ja algatusvõime.

Pädevuse definitsioonid viitavad üldjuhul psühholoogilistele mõistele (teadmised, oskused, võimekus, isiksuseomadused, motiivid, väärtused), mida omakorda saab defineerida järgmiselt:

- **Teadmised** - peegeldavad infot, mida inimene peab teadma, et tööülesandeid täita;
- **Oskused** - peegeldavad inimese erilist osavust ja andekust teatud liiki tööde sooritamisel;
- **Võimekus** - peegeldab inimese käelist osavust, visuaalset ja ruumilist taju ning kontseptuaalse mõtlemise võimet;
- **Isiksuseomadused** - peegeldavad inimese käitumuslikke kalduvusi;
- **Motiivid** - juhivad inimese mõtteid, püüdlusi ja soove, mis panevad teda tegutsema;
- **Väärtused** - peegeldavad inimese sisemisi hinnanguid ja otsuseid, mis kujundavad hoiakuid.

Seega võib öelda, et pädevus on kogum individuaalsetest teadmistest, oskustest, võimetest ja sisemistest omadustest (väärtused, hoiakud, motiivid), mis on tööprotsessis

vaadeldavad ja mõõdetavad. Kui esimest kolme komponenti saame nii täidetavate tööülesannete kui õpingute pidevalt täiendada, siis sisemiste omaduste puhul omab pöördumatut tähtsust see, millised väärtused ja hoiakud me lastetoast eluks kaasa saame.

Siseaudiitoritele, kellelt antud ametialase tegevuse raampõhimõtetest tulenevalt oodatakse oma teadmiste pidevat täiendamist, peaks huvi pakkuma **Andrew Mayo väide, et pädevust tuleks käsitleda intellektuaalse kapitalina.**

Pädevusest kõneledes toob ta näiteks Rootsi konsultatsioonibüroo, mis kasutab töötulemuste mõõtmisel näitajat „pädevust suurendavate klientide protsent“. Selle näitaja eesmärk on väljendada, kui suurel määral toob klient bürosse uut teadmist. Büroo töötajad, kes kliendi teadmisi üle võtavad, jagavad neid teadmisi teistega töötajatega, suurendades seeläbi ettevõtte intellektuaalset kapitali.

Viimaks veel midagi lõbusat Mayolt. Nimelt toob ta välja, et põhimõte „universaalsed pädevused kõigi jaoks“ läheb vastuollu teadmise ja mehed ja naised saavutavad tulemusi eri viisidel ning eri kultuurides kasutavad tõhusad juhid erinevaid meetodeid.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et pädevus avaldub meie igapäevases käitumises. Seejuures tööks oluliste pädevuste olemasolu ja nende rakendamine erinevates töösituatsioonides tagavad tööülesannete eduka täitmise ning nende puudumine on meie ebaedu põhjuseks.

Eeltoodust tulenevalt tahaks soovitada arendada nii teadmisi ja oskusi, kui hoida pea selge, et meie väärtused, hoiakud ja motiivid oleksid õiged.

Siseauditeerimise kvaliteedist ja selle hindamisest

Mariliis Männik-Sepp, CGAP, CCSA, CRMA

Professionaalsete siseaudiitoritena järgime oma kutsetegevuses Rahvusvahelise Siseaudiitorite Ühingu ehk IIA standardeid, olenemata siseauditi üksuse suurusest, sektorist või tegevusvaldkonnast. Samad reeglid kehtivad kõigile.

Standardid annavad meie tööle raamistiku, millele tuginedes üles ehitada ning toimima panna siseauditi funktsioon, eesmärgiga osutada kvaliteetset teenust oma huvirühmadele.

Kuid milline on kvaliteetne teenus? Kuidas mõõta teenuse kvaliteeti? Kas konkreetse siseauditi üksuse töö on kvaliteetne?

Nendele küsimustele vastused tulenevad IIA standarditest, tegevusjuhustest ja -juhenditest ning kvaliteedihindamise meetodikast. Lisaks sõltub see konkreetse asutuse huvirühmade ootustest ning siseauditi üksuse suutlikkusest neid täita.

Siseaudiitorid on viimastel aastatel ennast enam pühendanud ametialase pädevuse tõendamisele, sooritades erialaseid eksameid. Kindlasti on see olnud tingitud audiitortegevuse seadusest, aga ka IIA standarditest, mis julgustavad ametialast professionaalsust sertifikaatidega tõendama. Tulemusena on ESAÜ liikmete sekka viimastel aastatel

lisandunud kümneid CIA, CGAP vms sertifikaadi omanikke.

Paralleeli tõmmates siseauditi üksuste kvaliteedi tõendamisele, ei saa kahjuks sama trendi tõdeda. Viimase kümne aasta jooksul on siseauditi üksused teinud küll läbi kiire arengu, kuid vähe on neid asutusi, kes ning omavad nõu kvaliteedimärki. Vähesed on end pühendanud kvaliteedihindamise läbiviimisele tõendamaks oma tegevuse tulemuslikkust ja vastavust IIA standarditega. Miks on see nii?

Miks ei taheta juhtkonnale ja muudele huvirühmadele anda kindlust oma üksuse tegevuse kvaliteedi osas läbides välishindamine?

IIA Teadusfond (*IIA Research Foundation, IIA RF*)

on läbi viinud uurimuse, mis muuhulgas uuris põhjuseid, mis ajendab siseauditi üksuseid teostama sisemisi kvaliteedihindamisi ning tellima välishindamisi.

Uuringu tulemuste kohaselt on välishindamise

tellimise peamiseks põhjuseks soov vastata IIA standarditele ning läbi selle tõestada juhtkonnale ja auditi komiteele enda väärtust.

Täiendavate põhjustena toodi välja soovi määratleda võrdlusalus siseauditi hindamiseks vastavalt IIA standarditele, pakkuda huvigruppidele tõendeid siseauditi kvaliteedi kohta ning veenduda, et siseauditi funktsioon kasutab enda tegevuses tunnustatud praktikaid.

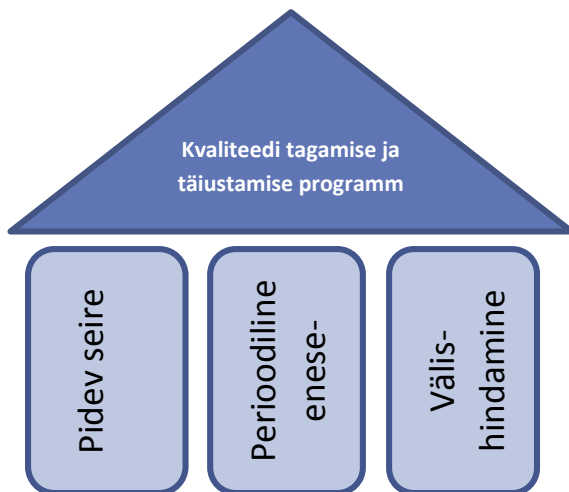
IIA standarditest tulenevalt peavad kõik siseauditi juhid välja töötama kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi, mis sisaldab nii sise- kui ka välishindamisi (vt joonis 1).

Programmide võivad olla väga erinevad, sest need koostatakse arvestades ühest küljest IIA

Rahvusvaheliste kutsetegevuse raampõhimõtete kohaselt siseauditi juht võib väita, et siseauditi üksuse tegevus on IIA standarditega kooskõlas üksnes juhul, kui kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi tulemused tema väidet kinnitavad.

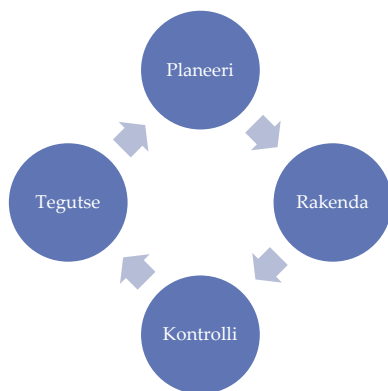
SISEAUDITEERIMISE KVALITEET

standarditest tulenevaid nõudeid, kuid teisest küljest konkreetse siseauditi üksuse vajadusi, suurust või olemust. Programm peaks võimaldama teha järeldusi siseauditi üksuse kvaliteedi kohta ning anda soovitusi asjakohaste parenduste tegemiseks.

Joonis 1. Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm

Selge on see, et ühtne dokumendina vormistatud programmi iseenesest ei taga kvaliteeti. Kvaliteedi tagamine ja täiustamine on tsüklilise iseloomuga protsess, mis eeldab siseaudiitoritelt süsteemset ja korrakohast lähenemist (vt joonis 2).

Joonis 2. Demingi tsükkel

See on järjepidev tegevus, mis hõlmab pidevat seiret, perioodilisi sisemisi hindamisi ning välishindamist. Hindamistele järgneb tegevuskava koostamine ja rakendamine kvaliteedi jätkuvaks tagamiseks ja täiustamiseks.

Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm võimaldab hinnata:

- vastavust siseauditeerimise definitsioonile, eetikakoodeksile ja IIA standarditele;
- siseauditi üksuse põhimääruse, sihtide, eesmärkide, poliitikate ja protseduuride piisavust;
- kui palju panustatakse organisatsiooni valitsemise, riskijuhtimise ja kontrolli-protsessidesse;
- kui täielikult on kaetud kogu auditiuniversum;
- siseauditi üksuse suhtes kehtivate õigusaktide ning riiklike või tööstusharu standardite täidetust;
- riske, mis mõjutavad siseauditi üksuse enda tegevust;
- tegevuse pideva täiustamise ja parimate praktikate rakendamise mõjusust;
- kas siseauditi üksuse töö annab lisaväärtust, parandab organisatsiooni tegevust ning aitab saavutada eesmärke.

Allikas: IIA tegevusjuhend „Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm“, märts 2012.

Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm hõlmab kvaliteedi sise- ja välishindamisi. Kõigepealt on mõistlik läbi viia sisemise hindamine. See on enam kui peeglistse vaatamine.

See on eneseanalüüs, mis peaks siseauditi üksusele andma kindluse, et tehakse õigeid asju õigesti. Kui esineb parendusvõimalusi, tuleb neile tähelepanu pöörata, püüeldes enam täiuse poole, pakkudes edaspidi kvaliteetsemat teenust ja suurendades seeläbi huvirühmade rahulolu.

„Kvaliteet tähendab õigesti tegutsemist ka siis, kui keegi ei näe.“ – Henry Ford

SISEAUDITEERIMISE KVALITEET

IIA standardite kohaselt peaksid siseauditi üksused lisaks perioodilistele sisehindamistele teostama välishindamisi vähemalt kord viie aasta iooksul.

Sisemisele hindamisele lisandub teatud intervalliga välishindamine, mille väärtus seisneb selles, et see annab justkui kinnitava pitseri sisemisele hindamisele.

See on sõltumatu organisatsiooniväline vaade pädevate ekspertide poolt (nii siseauditeerimises kui ka kvaliteedihindamises). Välishindamise läbiviimiseks on olemas kaks lähenemist:

- 1) täielik välishindamine;
- 2) sõltumatu (välise) kinnitusega enesehindamine, mille korral annab välishindaja siseauditi üksuse teostatud enesehindamisele sõltumatu kinnituse.

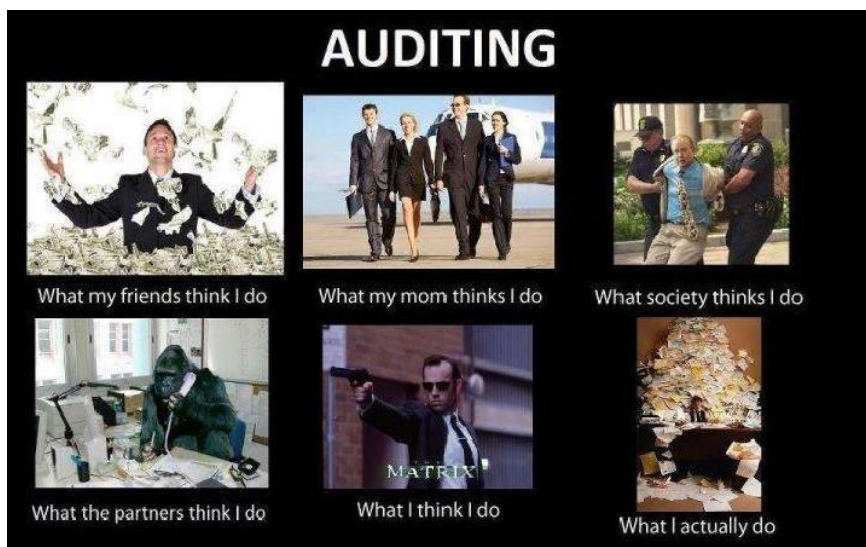
Milline on välishindamise tulemus? Olenemata lähenemisviisist annab välishindaja hinnangu kogu siseauditi üksuse kindlustandva ja nõuandva töö kohta, sealhulgas selle vastavusele siseauditeerimise definitsioonile, eetikakoodeksile ja IIA standarditele. Lisaks

teevad hindajad järeldusi ka selle kohta, kui tõhusalt ja mõjusalt täidetakse siseauditi üksuse põhimäärust ja vastatakse huvirühmade ootustele.

Vajaduse korral peaks välishindamise aruanne sisaldama lisaks soovitusi selle kohta, kuidas juhtimist parandada ja kuidas saab siseauditi üksus organisatsioonile väärtust lisada.

Pärast välishindamist tuleks koostada tegevuskava, et kasutada ära kõik tuvastatud võimalused. Välishindamise tulemustest tuleb teavitada tippjuhtkonda ja kõrgemat juhtorganit.

Kvaliteedihindamise mõju siseauditi üksuse tulemuslikkusele on PRIA näitel uurinud oma magistritöös Kati Luukas (2014). Uuringu tulemusel selgus, et peamine kvaliteedi hindamise mõju siseauditi tulemuslikkusele seisnes siseauditi funktsiooni enesekindluse ja eneseteadlikkuse suurenemises ning siseauditi osakonna professionaalsuse ja usaldusväarsuse tõusus PRIA juhtkonna silmis. Nimetatud kaks aspekti aitavad PRIA siseauditi osakonnal ühtpidi tulemuslikumalt enda tegevusi teostada ning teistpidi omavad nende tegevuse tulemused organisatsioonis suuremat kaalu.

SISEAUDITEERIMISE KVALITEET

ESAÜ kvaliteediteenused

ESAÜ üheks eesmärgiks on siseauditi hea tava propageerimine Eesti Vabariigis. Hea siseauditi teenus on kvaliteetne teenus.

ESAÜ eesmärk kvaliteediteenuste pakkujana on kindlustunde andmine siseauditi üksustele nende vastavuse osas IIA standarditele ning suurendada siseauditi üksuste tegevuse tõhusust, mõjusust ja parimate praktikate kasutamist.

ESAÜ aitab oma tegevusega siseauditi üksustel saavutada kooskõla IIA standarditega koolitades, nõustades ja hinnates siseauditi üksuseid.

Eesmärk on see, et aina enam üksusi saaks deklareerida nõ kvaliteedimärgi olemasolu ehk vastavust IIA standarditele.

ESAÜ kvaliteediteenuste valik hõlmab järgimist:

- kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi alane koolitustegevus;
- kvaliteedihindamise teemaline nõustamine;
- täielik välishindamine;
- sisemise hindamise sõltumatu väline kinnitamine.

KOOLITUSTEGEVUS

Varasematel aastatel on ESAÜ korraldanud palju IIA standardite alaseid koolitusi. Samuti on läbi viidud koolitusi kitsamalt kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi teemal. Käesoleva aasta koolitusplaanis pöörame kvaliteedi valdkonnale jätkuvalt tähelepanu (vt 2014. a koolituskava ESAÜ kodulehel).

NÕUSTAMINE

Nõustamisteenuse eesmärk on aidata organisatsioonidel luua kvaliteedi tagamise ja täiustamise programm ning seda rakendada.

ESAÜ on toeks programmide täiustamisel ning osaleb sisemistes hindamistes nõuandjatena.

VÄLISHINDAMINE

Kõige olulisema ja kaalukama kvaliteediteenusena pakub ESAÜ välishindamise teenust.

ESAÜ tugevusteks on jätkusuutlikkus ja sõltumatus, professionaalne ja kogemustega hindamismeeskond ning paindlik ja vajadusi arvestav lähenemine. Kvaliteediteenuste pakumisel järgime IIA standardeid ning IIA kvaliteedihindamise metoodikat.

ESAÜ-l on professionaalne meeskond, sh sertifitseeritud hindajad, kes vastavad IIA standardites esitatud nõuetele ning omavad pikaajalist siseauditeerimise alast töökogemust ja varasemat kvaliteedihindamise kogemust.

ESAÜ pakub oma kvaliteediteenustega organisatsioonidele lisaväärtust, kasutades IIA rahvusvahelist võrdlusandmete andmebaasi ning parimate praktikate kogumikku.

Soovime olla Teie usaldusväärne partner kvaliteedi küsimustes! Lisainfo ja pakkumised: info@siseaudit.ee.

ESAÜ infolehe toimetus:

* E-post: info@siseaudit.ee * Telefon 590 55 086

ESAÜ koduleht: <http://www.theiaa.org/chapters/index.cfm/home.page/cid/300>